

Gang 2 Kr. 66 Øre daglig, men ingen anden Godtgørelse. Og der fandtes mangfoldige, usle Arbejdspladser. Paa Statens to Gaarde ved Hillerød, som i 1915 var forpagtede ud, var Lønnen kun 2 Kr. daglig for 11 Timers dagligt Arbejde. 2 Kr. for 11 Timers Arbejde pr. Dag, medens Landbruget svælgede i stort Udbytte! Paa Esromgaard, en stor Herregaard ved Esromsø, var Lønnen i 1915 2 Kr. og 1 Kr. 60 Øre om Dagen henholdsvis om Sommeren og om Vinteren. Arbejderboligerne var slette. Der herskede usle Arbejdsforhold. Sehestedt Juels Herregaard, Ravnholt paa Fyn, er kendt som et særligt slet Arbejdssted. Jeg vil anmode ærede Medlemmer om at fæstne deres Blik ved disse Kendsgerninger. Det bliver et Minus for Arbejderne. Krigens Historie viser, at Arbejderne har lidt under Krigen i Krigens første Aar, og det gælder navnlig de fattigst stillede paa Landet. Men hvad fik da Byarbejderne i Krigens første Aar? De fik ingen Lønforhøjelse. De nøjedes med, hvad de havde, fordi Samfundsfølelsen var stærk blandt Arbejderne, men Samfundsfølelsen var ikke stærk blandt Kapitalisterne eller Overklassen. Landarbejdernes Lønninger var næsten uforandrede lige til Foraaret 1918 trods Dyrtid og Prisstigning paa alt muligt. Arbejderne levede deres fattige Liv lige til Foraaret 1918, og ingen tænkte paa at komme dem til Hjælp. Saa tog Landarbejdernes Organisation fat, og først da steg Lønningen. I denne ene Kendsgerning, de større og større Udbytter og de fattiges stadig dalende Udbytte paa Grund af Dyrtiden, ligger et socialt Billede. Jeg haaber, at et eller andet æret Medlem her i Salen og en eller anden ude i Landet, der muligvis faar Referatet af Forhandlingerne her at læse, vil komme til at dvæle en lille Smule ved de Kendsgerninger, jeg her fremdrager. Saa tog Landarbejderorganisationen fat, og saa steg Lønningerne. De løse Arbejdere paa Herregaardene fik nu 11 Kr. daglig eller 66 Kr. om Ugen i de 9 Maaneder og har endvidere et Tillæg paa 1 Kr. 60 Øre i 6 Uger i Høst- og Tærsketiden. De faste Arbejdere, som er det store Flertal, faar i 9 Maaneder 8 Kr. 25 Øre daglig og et Tillæg af 1 Kr. 10 Øre i de 6 Høstuger. I 3 Vintermaaneder 7 Kr. 15 Øre daglig, fri Bolig, fri Kørsel efter Brændsel, lidt Havejord og Adgang til Køb af Kartofler og Mælk til Landmandens Udsalgspris. Disse Lønninger blev gennemført den 1. August 1920, altsaa efter nye og voldsomme Prisstigninger. Hvad er det da, der er sket paa Landet? Der er sket det, at de store og mellemstore Gaarde holdt Arbejderne nede,

men de fattige Landarbejdere har selv hævet deres Kaar og derigennem hele Landarbejderstanden. Det, der er sket i disse Dage, er i Virkeligheden det samme, som skete i Begyndelsen af 40erne, da en fattig, pjaltet Husmand, Per Tingløber, rendte rundt ude paa Sjælland, bl. a. i Holbæk Amt, og „ophidsede“ Husmændene mod Herremændene. Det er det samme, der er sket nu; Historien gentager sig. Nu rejser man Monument for den fattige Husmand, og det med Rette. For han udførte den Gang et Stykke Kulturarbejde. Nu er Samfundets underste Lag, Landarbejderne, kommet med. Men hvem har bragt dem til Forstaaelse? Det har Socialdemokratiet under en mægtig Kamp fra de andre Samfundsklassers Side.

Og hvorledes behandler Arbejdsgiverne saa Landarbejdernes Kvinder? Vi hører mange smukke Ord om Kvinderne. Men hvorledes blev de i Virkeligheden behandlet i Krigens første Aar, midt i Krigstiden? Slet, slet! Lønningerne har været usle. I 1915, Landbrugets glimrende Periode, lønnedes Kvinderne paa Herregaardene for Malkning 2 Gange daglig af 18—20 Køer med fra 1 Kr. 75 Øre til 3 Kr. à 3 Kr. 50 Øre om Ugen. Kvindernes Arbejdstid var 5 Timer daglig, deri ikke indbefattet den ofte lange Vej. Arbejdstiden begyndte om Vinteren Kl. 5—6 om Morgenen og om Sommeren Kl. 4—5 og fortsattes til den samme Tid om Eftermiddagen. Kvinderne fik mange Steder kun 25 Øre daglig, det vil sige 5 Øre i Timen. Lad os en Gang ud- dybe dette Billede en lille Smule for at vise Samfundets bundløse Uretfærdighed. Der sidder Herremanden, rig og mægtig i Krigskonjunkturtiden, der sidder han og tjener mere og mere Aar efter Aar, og der gaar en fattig Kvinde, som maa forlade Hjemmet tidligt om Morgenen — Manden er ogsaa væk paa denne Tid —, hun maa forlade sine Børn og gaa ud at arbejde for Herremanden for fem fattige Øre i Timen. Det var alt, hvad det store Landbrug kunde unde Arbejderens Hustru den Gang, men ingen sagde noget om det. Der er overhovedet ingen Samfundsretfærdighed — den være nok saa stor —, som, naar den er blevet tilstrækkelig gammel, ikke altid finder et indflydelsesrigt Kuld af varme Forsvarere og anses for at være en Selvfølgelighed. Men vi bøjede os altsaa ikke for denne Selvfølgelighed, og Landarbejderne tog saa selv fat. Og nu er Kvindelønnen hævet til 21 Kr. 50 Øre om Ugen for Malkning af 17—18 Køer. Det er det Fremskridt, der er sket. Intet Under da,